



Kommunal- og regionaldepartementet  
Pb. 8112 Dep  
0032 OSLO

<b>KOMM. OG REG. DEP</b>	
07 NOV 2005	
05/1594-82	
Ark.	650.0
Avd.	KO/KJ/DV

## **NOU 2005:6 - Lokaldemokratikommisjonens utredning Samspill og tillit - Om staten og lokaldemokratiet - høringsuttalelse**

Fylkesmennene i Vestfold, Telemark, Oslo og Akershus, Østfold og Buskerud har blitt enig om felles hovedpunkt som innspill til høringen. I tillegg vil det enkelte embete knytte noen kommentarer til forholdene i eget fylke.

Vi vil oppsummere våre hovedpunkter til utredningen slik:

Kommisjonen har levert et viktig bidrag til mer nyansert debatt om lokal-demokratiets vilkår, blant annet knyttet til spørsmål om lokalt handlingsrom, om rettighetslovgivningens betydning og om virkningen av en fragmentert stat.

Forholdet mellom stat og kommune analyseres ut fra en integrasjonsmodell. Vi deler kommisjonens understrekning av at denne fordrer partnerskap, balanse og gjensidighet mellom nivåene.

Vi savner erfaringsinnhenting og dokumentasjon fra embetenes samordningspraksis og utvikling av kommunedialogen fra de senere år. Vår antakelse er at det skjer mye i fylkesmannsregi for å samle trådene i en sprikende sentral stat, som bidrar til å lette kommunenes situasjon og tydeliggjøre lokalt handlingsrom, samt styrke lokal handlingskapasitet og -evne. Derfor oppfatter vi embetene og deres rolle som en mulig del av løsningen, snarere enn en del av problemet.

Bildet av en fragmentert sentral stat dominerer utredningen. Betydningen av statens eget samordnende uteapparat – fylkesmannsembetene – for å få til samspill og tillit mellom kommune og stat - er tilsvarende fraværende. Den nasjonale politikkenes legitimitet og forankring regionalt og lokalt tror vi er helt avhengig av en godt fungerende toveis kommunikasjon. Det betinger i sin tur en stat som er tilgjengelig regionalt, og som samtidig har den nødvendige initiativ- og handlekraft, og hvor styringskjeden fra Stortinget er klar.

Rettighetslovgivning og likhetstanke synes å ha sterk oppslutning, både i folket og i Stortinget. Vi tror derfor denne systemutviklingen er kommet for bli. Følgelig vil staten

ha en fortsatt sterk interesse i tett oppfølging av kommunal tjeneste-produksjon. Alternativet er å løfte tunge tjenester ut av kommunesektoren. Det tror vi verken gavner lokaldemokratiet eller velferdstjenestene. Kommunal tilpasning til lokale behov og omstendigheter, og kommunenes bidrag til lokal samordning av mange ulike tjenester overfor felles brukergrupper, er viktige hensyn. Bredden i oppgaver bidrar i seg selv til handlingsrom, som Kommisjonen selv påpeker. Konsekvensen er at velferdstjenestene langt på vei bør betraktes som et felles-anliggende for stat og kommune, selv om nivåene har ulike oppgaver og roller i kjeden.

Det er også sterke statlige interesser i en tett kontakt med kommunene i forhold til samfunnsutviklerrollen. Erfaringer viser dette tydelig; både i forhold til arealplanlegging, miljø og landbruk. Samfunnssikkerhet og beredskap er et typisk felles interesseområde, av stor og økende betydning. Et mangfold av kryssende interesser gjør det vanskelig å tenke seg at staten skulle abdisere. Fylkesmannens rolle er å sikre vedtatte overordnede nasjonale interesser og samtidig være tydelig på det handlingsrommet kommunene selv har. Dette kan godt kombineres, når oppdraget er tydelig. Et alternativ kan være at dette feltet legges ut til det kommersielle konsulentmarkedet, dersom embetenes dialogrolle svekkes. Det vil ha tre konsekvenser: det blir dyrt for kommunene, veiledningen er ikke kvalitetssikret, og staten har ingen hånd på rattet for å formidle nasjonalt formulerte interesser

Vi støtter vurderinger og forslag for en bedre samordning i den sentrale forvaltningen. På dette punkt har kommunene og embetene felles interesse.

Vi mener at kommisjonens fokus på uheldig rolleblanding mellom tilsyn og dialog er lite nyansert. Med tydelighet og rollebevissthet kan tilsyn utmerket godt kombineres med andre virkemidler fra Fylkesmannens side for å fremme lovers formål og kommunal etterlevelse av regelverkskrav. Dette er godt utredet i rapporten fra Tilsynsutvalget, NOU 2004:17.

Vi støtter forslaget om tilsynssamordning i regi av fylkemannen.

### **Synspunkter ut fra erfaringer i Telemark.**

Fylkesmannen i Telemark har gjennom mange år utviklet dialogformen som styrings- og kommunikasjonsmetode overfor kommunesektoren. Gjennom dette arbeidet er det etablert et solid grunnlag for politikkformidling og løsningsorientert samarbeid, preget av gjensidig tillit og respekt. Dette er dialogformens viktigste fortrinn. Fylkesmannen i Telemark har meget gode erfaringer med dette.

Forholdet mellom fylkesmannen og kommunene i Telemark preges i hovedsak av en felles forståelse av gode samfunnsmessige løsninger. Det er skapt et robust og godt klima for dialog. Dette gir gode forhold for politikkformidling og setter oss i stand til å håndtere konflikter og begrense effekten av dem til enkeltsaker.

Vi vil også særlig framheve betydningen av dialog på områder hvor fylkesmannens rolle er mer lik utviklerens.

På noen områder blir nasjonal politikk iverksatt gjennom et konkret og standardisert lov/forskriftsverk, der det er kurant å basere seg på tilsyn og klage for å påse at nasjonal politikk blir omsatt i praksis. "Rettighetsområdene" er eksempel på dette.

På andre områder skjer iverksettingen gjennom lovverk som er basert på en vurdering i det enkelte tilfelle, og "politiske retninger" som forvaltningen skal legge sin praksis etter. Arealforvaltning og næringsutvikling i distriktene er eksempler. Forvaltningens oppgave i dette bildet er å omsette politikken i praksis, ikke å drive politikktutforming. Antagelig mener kommisjonen at et politisk ledet regionalt nivå skal håndtere denne typen politikkområder. Slik situasjonen er i dag, forvaltes likevel disse områdene av Fylkesmannen.

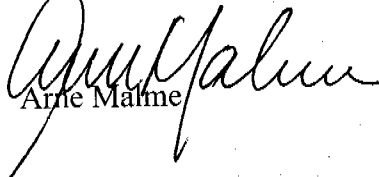
Det er et faktum at på noen av politikkområdene er det en betydelig avstand mellom politikken på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Dersom en ønsker at nasjonal politikk på disse områdene i rimelig grad skal ha virkning i praksis, må det regionale leddet være i posisjon overfor kommunene som samfunnsutvikler, noe utredningen ikke legger opp til. Med samme begrunnelse må også det regionale leddet ha anledning til å prøve skjønnet i klagesaker. Byggesaker i strandsonen er et eksempel. Vi kan ikke se at praksis i vårt embete er i konflikt med det lokale selvstyret av betydning. Antagelig burde vi gått en god del lenger for å praktisere statlig politikk.

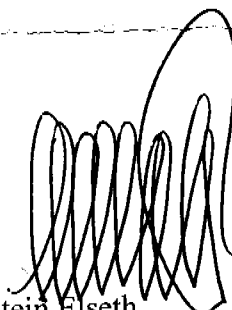
Et annet forhold er at utredningen ikke ser ut til å ha fanget opp Fylkesmannens rolle overfor næringslivet. Dette er grundig omtalt i innspill fra Fylkesmannen i Vestfold.

Vi vil med dette gjøre kommisjonen oppmerksom på det målrettede samarbeidet fylkesmennene allerede gjennom lang tid har utviklet med kommunene. Dette gjelder så vel i forhold til kommunene som tjenesteprodusenter som til deres rolle som samfunnsutviklere.

Fylkesmennene har verdifull kompetanse på kommunedialog og kan vise til gode resultater.

Med hilsen

  
Arne Malmø

  
Stein Elseth  
ass.fylkesmann